

KAUPUNKIVILJELY EKOSYSTEEMI- PALVELUIDEN TUOTTAJANA

15 15:35

Tavoite

Kaupungeissa sijaitsevat viljelyalueet ja puistot sisältävät usein paljon kasveja mutta vähän lajeja. Sen vuoksi ne tuottavat joitakin sääntely- ja kulttuuripalveluja mutta vähän tuotantopalveluja.

Kaupunkiviljelmät, jotka eivät vielä yllä hyviin käytäntöihin, vähentävät ekosysteemipalvelujen arvoa. Esimerkiksi kemikaalien käyttö saattaa vahingoittaa ihmisten terveyttä, eläimistöä ja kasvistoa ja vähentää luonnon monimuotoisuutta ja elinympäristöjä.

Millaisia palveluita ja käytäntöjä monitoiminnallinen ja kestävä kaupunkiviljelyalue voi tarjota verrattuna huonosti suunniteltuun ja hoidettuun alueeseen?

Tässä tietolehtisessä esitetään perusohjeita sekä joitakin yksityiskohtaisia vihjeitä viljelijöille, jotta he voivat kehittää hyviä käytäntöjä kaupunkiviljelyssä. Tietolehtisessä ehdotetaan prosesseja ja toimintasuunnitelmia, joiden avulla voidaan selvittää ongelmia ja saavuttaa tehokkaita viljelyratkaisuja. Arviointiperusteena ovat myönteiset ja kielteiset sosio-ekologiset vaikutukset.

Parhaat käytännöt ja teknologiat voivat parantaa kaupunkiviljelyn tuottamia ekosysteemipalveluita. Lisääntyviä hyötyjä (määrä/laatu/kustannukset) ovat esimerkiksi:

- Elinympäristöt monille eläimille.
- Tarjoutuva ruoka/tuotteet.
- Paikallismaston sääntely.
- Parempi kosketus luontoon ja virkistysmahdollisuuksiin.

Kuva 2 - Tuottava puutarha tarjoaa paikallista, tuoretta ja terveellistä ruokaa, Cesis, Latvia. Kuva: Avigail Heller

Kuva 3 - Ekologinen käytävä, Lissabon, Portugali. Kuva: Avigail Heller

Viesti viljelijöille

Kaupunkiviljelmä arvokkaiden tuotteiden lähteenä.

(Tuotantopalvelut)

- Monitoiminnalliset alueet tarjoavat uusia mahdollisuuksia ja vaatimuksia markkinahyödykkeiden tuotannolle. Ne tuottavat paikallista, tuoretta ja terveellistä ruokaa sekä lääkeyrttejä ja aromaattisia kasveja.

Kaupunkiviljelmä kohentaa biodiversiteettiä ja ympäristön tilaa (Sääntelypalvelut)

- Luo ekologisia käytäviä ja yhdistä toisiinsa laajoja puistoja ja erilaisia viljelmiä kaupungin eri osissa keskustasta laitakaupunkiin [1].
- Tuota monenlaisia elinympäristöjä eläimille ja rikasta biodiversiteettiä istuttamalla suuri vaiikoima erilaisia kasveja [2].
- Kasvillisuus (esim. maata peittävä ja juuristo) auttaa estämään maan heikentymistä, esim. eroosiota.
- Varjele maan viljavuutta, vältä ravinnekatoa ja edistä orgaanisen aineksen hajoamista.
- Edistä paikallista lämmönsäätelyä.

Kaupunkiviljelmä edistää viljelijöiden hyvinvointia (Kulttuuripalvelut)

- Tarjoa mahdollisuus yhteisölliseen oppimiseen, viljelykoulutukseen ja ympäristönsuojeluun.
- Luo myönteinen suhde ja kuulumisen tunne ympäristöön ja hyvinvoinnin tuntu [3] [4].
- Suosi maisema- ja koriste-arvojen kehittämistä.

Vinkkejä

Viljelijän suunnitelma

- Käytä hyväksi koettuja ohjeita viljelmän perustamisessa [5].
- Suunnittele tiloja sekä yhteistä että yksilöllistä viljelyä varten.
- Käytä paljon kasvilajeja, ei vain muutamien lajien ryhmiä (rikastaa pölytystä ja elinympäristöjä).
- Käytä mesikasveja [6].
- Viljelijöiden tulisi ottaa huomioon hyödyt ja riskit ekosysteempipalveluille seuraavasti: 1) tuotteiden fyysinen tai markkina-arvo; 2) tarve suunnitelmalle, joka sisältää näytteitä ja analyysejä luonnonvaroista; 3) maa-alan rajoitteet ja sopivuus (esim. kaltevuus); 4) sosio-ekonomiset edellytykset, joilla on vaikutusta esim. taloudellisiin resursseihin ja energian hintaan; 5) ristiriitaisten tavoitteiden yhteensovitus (esim. uuden laitteen taloudelliset ja ympäristölliset vaikutukset).

Viljelijän toimet ja käytännöt

- Sovella suosituksia, jotka lisäävät tuottavuutta kestävästi, kuten kasveja ja kiertoviljelyä jotka soveltuvat tiettyihin olosuhteisiin (esim. mullan ja veden saatavuus ja laatu), ja mieluiten "luomuviljelyn" periaatteita.
- Kierrätä orgaanisia aineksia (esim. jätteen kompostointi) lisätäkseen maan viljavuutta ilman ulkoisia uudistumattomia luonnonvaroja.
- Käytä vähemmän torjunta-aineita ja lannoitteita, se on ympäristöystävällistä.

Lisätietoja

Lähteitä

- [1] **Mata, D.** 2014. Allotment gardens in Lisbon. Available at: http://www.urbanallotments.eu/fileadmin/uag/media/Lisbon/Lisbon_report_NK8.pdf
- [2] **Matteson K. C., Ascher J. S., & Langellotto G. A.** (2008). Bee richness and abundance in New York city urban gardens. *Annals of the Entomological Society of America*, 101(1), 140-150.
- [3] **Ferris, J., Norman, C. & Sempik J.** 2001. People, land and sustainability: community gardens and the social dimension of sustainable development. *Social Policy & Administration* 35 (5), 559–568.
- [4] **Hassell, M.** 2002. *The Struggle for Eden: Community Gardens in New York City*. Westport: Bergin & Garvey.

Image 4 - Elinympäristöt ja biodiversiteetti, Cesis, Latvia. Kuva: Avigail Heller

Image 5 - Yhteys luontoon. Haifa, Israel. Kuva: Avigail Heller

Viesti päätöksentekijöille

- Kaupunkiviljelyalueet tarjoavat merkittäviä hyötyjä: tuotanto-, kulttuuri- ja sääntelypalveluja (mukaan lukien elinympäristöt).
- Hyödyt parantavat kaupunkien resilienssiä suhteessa sosio-ekonomisiin ja ekologisiin ongelmiin.
- Viljelyalueet voivat tuottaa paikallista, terveellistä ruokaa ja vähentää energian tarvetta ruoan kuljetuksessa. Ne tarjoavat tiloja vapaa-aikaan, ovat osa ekologisia käytäviä, vähentävät kaupungin lämpösaarekevaikutusta [7], ja suojaavat maata ja vettä lisäämällä veden imeytymistä ja vähentämällä virtaamia (tärkeää erityisesti ohuen ja herkän maaperän tapauksissa). Lisäksi ne ylläpitävät maaperän viljavuutta ja veden laatua.
- Koska kaupunkiviljelyalueilla on ainutlaatuisia ominaisuuksia ja ne yhdistävät monia käytäntöjä ja palveluita, päättäjien tulisi ottaa ne kaavoituksessa huomioon erityisinä sosio-ekologisina yksikköinä ja sisällyttää osaksi viherrakenteen suunnittelua kaupungeissa ja niiden maaseutumaisilla reunavyöhykkeillä.
- Kaupunkien tiivistyessä ja kasvaessa uusien kaupunkiviljelyalueiden perustamista tulisi suosia erityisesti siellä, missä edellä mainitut palvelut edistävät asukkaiden elämänlaatua.

Lyhyesti

- Laadi vuosittainen talousarvio kaupunkiviljelyn toimintojen suunnitteluun.
- Perusta työryhmä, jossa ovat mukana kunnan eri toimialat (esim. kaavoitus, vihertuotanto, virkistys, kulttuuri, kansalaistoiminta ja koullutus) ja vastuuta vähintään yksi henkilö hoitamaan kaupunkiviljelyyn liittyviä asioita.
- Määrittele kohderyhmät: lapsiperheet, eläkeläiset, maahanmuuttajat jne. ja arvioi heidän ympäristötietoisuutensa ja sitoutuneisuutensa.
- Kartoita rakentamattomat tai laiminlyödyt alueet ja ota huomioon kunnallinen omistus, marginaalisuus (esim. tienvarret), puistojen osat jotka voidaan ottaa viljelyyn, koulujen alueet sekä yksityisalueet, jotka ovat kansalaisjärjestöjen hoidossa.
- Pane täytäntöön erityissäännöt ja sitoumukset, joiden avulla sidosryhmien kanssa sovitaan ympäristövastuiden toteutumisesta.
- Toteuta viljelijöille ja heidän yhteisöilleen kunnan kustantamat suositukset, joista ilmenevät tärkeimmät indikaattorit, standardit ja parhaiden käytäntöjen vähimmäistaso.
- Yhdistä eri hallintatavat (sisältäen politiikan alat ja kansalaisfoorumit) ja helpota sen avulla pääsyä monialaisen tiedon lähteille ja koulutuksen tukemista.

Lisätietoja

Lähteitä

- [5] Levi E., Zeikel A., Galon I. & Lev N. 2013. The secret of the community gardens. Published by Ministry of Agriculture and Rural Development, Israel (In cooperation with Ministry of Health, Ministry of Social Affairs and Social Services, Ministry of Construction and Housing, Ministry of Environmental Protection, JDC Israel, The Society for the Protection of Nature in Israel & Community Gardens, Israel) (in Hebrew).
- [6] Heller A., Maoz G., Kagan S., Dag A., Zinger A., Amara R., Slavetsky Y., Chercasky P. & Eisikowitch D. 2016. Nectar plants in Israel. Published by Ministry of Agriculture, Israel.
- [7] Coen P., Potchner O. & Bitan A. 2007. Bioclimatology of urban parks in Tel-Aviv. *Yaar*, 9:40-46 (In Hebrew).

KIRJOITTAJAT

Avigail Heller¹, Ministry of Agriculture and Rural Development, Israel

Paulo Brito da Luz, INIAV - National Institute of Agrarian and Veterinary Research, Portugal

¹vastaava kirjoittaja: avigailheller1@gmail.com

käännös: Ari Jokinen, Tampereen yliopisto, ari.jokinen@uta.fi

INFO SARJA | NUMERO 1 V. SUOMI | E-JULKAISUN PVM: 01.12.2016

COST (European Cooperation in Science and Technology) on Euroopan unionin yhteistyö- ja tutkimusverkostomalli. Sen tavoitteena on mahdollistaa tieteellisiä ja teknologisia läpimurtoja ja johdattaa uudenlaisiin toimintatapoihin ja tuotteisiin sekä osallistua eurooppalaisen tutkimuksen ja innovaatiokehityksen vahvistamiseen.

www.cost.eu

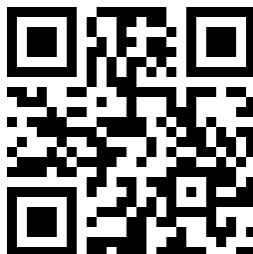
COST is EU:n tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelma Horisontti 2020 tukee COST:ia

Kiitokset

Tämä tietolehtinen perustuu COST Action TU1201 Urban Allotment Gardens in European Cities -verkoston työhön, jota on tukenut COST (European Cooperation in Science and Technology)

www.urbanallotments.eu

Liity mukaan Urban gardens in Europe -ryhmään

<https://www.facebook.com/groups/825421310826607/>